

LUUNJA VALLA ARENGUKAVA 2035

RUUM,
KOMMUNAAL-
TEENUSED JA
TARISTU

HARIDUS,
KULTUUR, SPORT JA
NOORSOOTÖÖ

SOTSIAALNE
HEAOLU

ETTEVÕTLUS,
TURISM
JA LOODUSHOID

KAASAV VALLA
JUHTIMINE

Luunja valla visioon 2035: **Luunja on nutikas jõevald.**

Sellist jõe kasutamise võimalust nagu meil on vaid vähestes valdades - me peame seda oluliseks ja suhtume oma valla eripärasse rõõmu ja uhkusega. Tahame, et jõelähedus peegelduks nii meie elanike igapäevaelus kui ka küllastajate huvis, olgu selleks parvesõit, loodusturism, vaba aja veetmine jõe kaldal või muu.

Samal ajal mõistame hästi, et tänaste väljakutsetega toime tulemiseks vajame kaasaegseid ja innovaatilisi lahendusi, mis ühest küljest vastaks meie elanike ootustele ning teisest küljest võimaldaks meil väikese vallana areneda piisavalt kiiresti, et ka tulevikutrendidega sammu pidada või neist ees püsida. Järgmise 13 aasta jooksul võiks valla kaasaegsus väljenduda nii teadmismahukate ettevõtete tegevuse soodustamises meie vallas, e-lahenduste kasutuselevõtus, kiire interneti kättesaadavuse laienemise kui ka energiasäästlike, multifunktsionaalsete ehitiste rajamises ja tulevikuvaatavate energiallikate kasutamises.

Visiooni saavutamiseks oleme seadnud strateegilised eesmärgid **viies valdkonnas**: ruum, kommunaalmajandus ja taristu; haridus, kultuur, sport ja noorsootöö; sotsiaalne heaolu; ettevõtlus, turism ja loodushoid; kaasav valitsemine.

Sisukord

Sisukord	3
1. VALLA RUUM, KOMMUNAALTEENUSED JA TARISTU	6
2. HARIDUS, KULTUUR, SPORT JA NOORSOOTÖÖ	13
3. SOTSIAALNE HEAOLU	23
4. ETTEVÕTLUS, TURISM JA LOODUSHOID	28
5. AVATUD JA KAASAV VALITSEMINE	34

Arengukava elluviimine ja uuendamine

Arengukavas seatud eesmärgid ja tegevused on aluseks iga-aastaste tegevuskavade loomisel ning Luunja valla eelarvestrateegia ja eelarve koostamisel.

Arengukava täitumist jälgitakse strateegilistele eesmärkidele seatud mõõdikute põhjal. Mõõdikute hetkeseis fikseeritakse iga aasta septembris.

Arengukava uuendamine toimub iga viie aasta tagant.

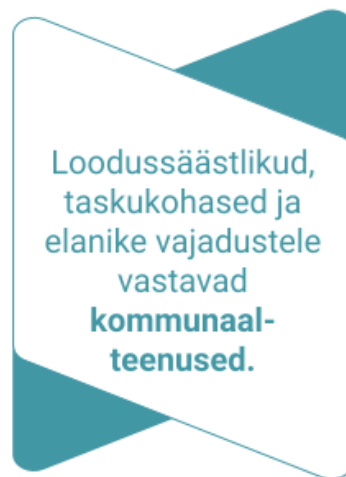
VALLA RUUM,
KOMMUNAALTEENUSED
JA **TARISTU**

1. VALLA RUUM, KOMMUNAALTEENUSED JA TARISTU

ÜLDEESMÄRK

Luunja valla avalik ruum on kaunis ja heas korras, peegeldab valla rohelist mõtteviisi, pakub palju häid vaba aja veetmise võimalusi ning kommunaalteenused on kättesaadavad kõigile valla elanikele vastavalt nende vajadustele.

See peatükk räägib valla hoonetest, rajatistest ja kommunaalteenustest. Esimesed kaks peavad väljendama valla identiteeti ning näitama nii valla elanikele kui ka selle külastajatele, mis omavalitsusega on tegemist: kauni, korrashoitud ja roheline jõevallaga. Luunja ei ole magala, vaid koht, mis on tuntud oma loodislähedaste vaba aja veetmise võimaluste poolest. Kõik eluks vajalik – vesi, elekter, teed, jäätmevedu, küte jne – on kättesaadavad kõigile valla elanikele hea kvaliteediga ja võimalikult loodussäästlik. Ruumistruktuur peab olema ka tasakaalustatud. Väärtustame valla idaosas hajaasustust, miljööväärtusega alasid, looduskauist koduümbrust, samas linna lähedust ja häid transpordiühendusi jm, ning valla lääneosa linnalist keskkonda, kus on head kergliiklusühendused, ÜVK puhkealad. Planeeringute kehtestamisel arvestatakse omavalitsuse võimekusest pakkuda lisanduvatele elanikele kvaliteetseid avalikke teenuseid.

Strateegiline eesmärk 1.1.

Luunja valla avalikud rajatised on kaunid, heas seisus, energiatõhusad ja ligipääsetavad kõigile.

Pole vahet, kuhu inimene Luunja vallas ka ei läheks, iga avalik ehitis, olgu selleks keskväljak, koolimaja, mõni park või rada, puhkeala või jõeäär, on korras ja tuletab talle meelde, et tegemist on just Luunja vallaga. On aga oluline, et iga inimene, nii noor kui ka eakas, ratastoolis kui ka nägemisvaegusega, saaks ligi tervele Luunja vallale selle täies ilus.

Möödikud ¹	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Elanikkonna rahulolu arhitektuuri ja miljöoga skaalal 1-5*	~3,5	≥4
2. Elanikkonna rahulolu rohealade piisavuse ja ligipääsetavusega skaalal 1-5*	~3,5	≥4
3. Elanikkonna rahulolu avalike aladega (väljakud, turud, jalakäijate alad, pargid) skaalal 1-5*	~3	≥4
4. Vähemalt C-klassi energiamärgisega hoonete osakaal valla kasutuses olevates hoonetes*	<20%	≥50%

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 1.1.1.** Luunja valda kaunistavad valla identiteeti kandvad avalikud hooned, mis on energiatõhusad ja vastavad elanike vajadustele.
- **Alaeesmärk 1.1.2.** Luunja valla avalik ruum on kaunis paik rohkete looduslähedaste vaba aja veetmise võimalustega nii kohalikele kui ka külastajatele.
- **Alaeesmärk 1.1.3.** Luunja valla avalikus kasutuses olevad ehitised on ligipääsetavad ka erivajadustega inimestele.

Alaeesmärk 1.1.1. Luunja valda ilmestavad kaunid avalikud hooned, mis on energiatõhusad ja vastavad elanike vajadustele.

Tegevused	Tähtaeg
Vallavalitsuses vallaarhitekti rakendamine ühtse ja ilusa avaliku ruumi planeerimiseks.	2025
Valla sümboolika läbiv kasutamine valla arhitektuuris (bussipeatused, sildid jne).	pidev
Asulate ja avalikus kasutuses olevate hoonete välisilme parandamine (hoonete fassaadide korrastamine, lillepeenarde rajamine jne).	pidev
Luunja keskväljakust tänapäevase tõmbekeskuse kujundamine.	2030
Luunja valla spordi- ja vaba aja veetmise rajatiste kaasajastamine ning uute rajamine.	pidev
Avalikus kasutuses olevate hoonete korrastamine ja renoveerimine.	pidev
Valla taristu ristkasutamine (näiteks bussipeatustesse väljõusaal, nutiekraan, kaamera).	pidev
Lagunenud ja kasutuseta hoonetele kasutuse leidmine või nende lammutamine.	pidev
Avalikus ruumis asuvate hoonete korrastamise toetamine.	Vastavalt võimalustele
Kodukaunistamise konkursside korraldamine.	Vastavalt võimalustele
Valla avalikus kasutuses olevate hoonete kütte-, jahutus- ja ventilatsioonisüsteemide kaasajastamine ja energiasäästumeetmete rakendamine.	pidev

¹ Möödikud pärinevad Rahandusministeeriumi andmebaasist [Minuomavalitsus](#). Rahulolu skaala on järgmine: väga rahul (5), pigem rahul (4), ei oska öelda (3), pigem ei ole rahul (2), üldse ei ole rahul (1). Edaspidi on samast allikast pärit möödikud tähistatud tähisega “*”.

Alaeesmärk 1.1.2. Luunja valla avalik ruum on kaunis paik rohkete looduslähedaste vaba aja veetmise võimalustega nii kohalikele kui ka küllastajatele.

Tegevused	Tähtaeg
Valla omanduses oleva haljastuse, parkide, alleede, laululava, roosiaia jne järjepidev hooldamine, korrastamine ja uuendamine.	pidev
Jõeäärsete alade radade ja teedega ligipääsetavaks muutmine.	pidev
Mänguväljakute ja spordiplatside rajamine tiheasustusega piirkondadesse koostöös arendajate ja elanikega.	pidev
Kogukonnaaedade tekke ja tegevuse soodustamine, praeguse tegevuse korrastamine (mh lepingud, kasutus jne).	pidev/2023
Viida- ja infotahvlite süsteemi loomine ning külapiiiride tähistamine et inimestel oleks Luunja vallas lihtne orienteeruda.	2024
Külaplatside loomise võimaldamine/toetamine.	pidev
Koortepargi või lemmikloomade jalutusaediku rajamine.	2025

Alaeesmärk 1.1.3. Avalikus kasutuses olevad hooned on ligipääsetavad ka erivajadustega inimestele.

Tegevused	Tähtaeg
Ligipääsetavuse tegevuskava koostamine.	2023
Eluruumide kohandamise toetamine.	pidev
Esmaste kohanduste tegemine avalike hoonete ligipääsetavuses (kaldteed, liftid, vaegnägijate abivahendid jne).	2025/pidev
Kõigile avalikus kasutuses olevatele hoonetele või objektide ehitusprojektidele ligipääsetavuse tagamine.	2023

Strateegiline eesmärk 1.2.

Luunja valla kommunaalteenused ja taristu vastavad elanike vajadustele ning on loodussäästlikud.

Teed, transport, jäätmemajandus, soojus, vesi ja kanalisatsioon ning elekter ja side on ühed olulisimatest teenustest, mida vald oma elanikele pakub. Ainult nende olemasolust aga ei piisa. Need peavad olema kättesaadavad ja taskukohased võimalikult paljudele elanikele, kõrge kvaliteediga ning samuti säästma loodust ja keskkonda.

Möödikud	Algtaase 2022	Sihhtaase 2035
1. Jäätmejaamade lahtiolekuaeg (tundi nädalas)*	~24 h	40, sh ühel puhkepäeval
2. Elanike rahulolu jäätmeveo korraldusega skaalal 1-5*	≥4	Tase säilib
3. Olme- ja pakendijätmete liigiti kogunemise maht*	>30%	≥60%
4. Lekkega kanalisatsiooniga teenindatud tarbijate osakaal*	>30%	<10%
5. Heitvee puhastamisnäitajate vastavus keskkonnakaitse nõuetele*	~95%	100%
6. Ühisveevärgiga liitunud liitumisvõimalustega elanike osakaal*	~90%	>95%
7. Rahulolu ühistranspordiga skaalal 1-5*	~3	≥4
8. Rahulolu jalgsi ja jalgrattaga liikumise võimalustega*	~3,5	≥4
9. Rahulolu sõiduteede ja tänavatega*	~3	≥4

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 1.2.1.** Luunja valla jäätmemajandus võimaldab elanikel tegutseda keskkonnasäästlikult.
- **Alaeesmärk 1.2.2.** Luunja valla energiamajandus on loodussäästlik ning põhineb taastuvatel ja kohalikel energiaallikatel.
- **Alaeesmärk 1.2.3.** Luunja valla vee- ja kanalisatsiooniühendus laieneb kõikide selleks sobivate asulateni ning joogivesi on kvaliteetne.
- **Alaeesmärk 1.2.4.** Luunja valda on loodud mitmekesised ja turvalised liikumisvõimalused ning head teede- ja transpordiühendused nii oma asulate vahel kui ka Tartu linnaga.

Alaeesmärk 1.2.1. Luunja valla jäätmemajandus võimaldab elanikel tegutseda keskkonnasäästlikult.

Tegevused	Tähtaeg
Jäätmekava ajakohasena hoidmine.	pidev
Projektitoetuste taotlemine jäätmemajanduse arendamiseks.	pidev
Segaolme-, paber- bio-, pakend- ning suurjätmete kogumissüsteemi arendamine.	pidev
Ringmajanduse ja taaskasutuse (nt parandustöökodade) toetamine ja soodustamine.	pidev
Jäätmemajandusalaste teavitussündmuste korraldamine ja teavitusmaterjalide levitamine kõigile jäätmevaldajatele.	pidev
Koht-kompostimise ja biojätmete liigitikogumise ja töötlemisvõimekuse arendamine.	pidev
Blojätmete kompostimise võimaluste arendamine.	pidev
Jäätmekäitluse järelevalve ja aruandluse täiustamine.	pidev

Alaeesmärk 1.2.2. Luunja valla energiamajandus on loodussäästlik ning põhineb taastuvatel ja kohalikel energiaallikatel.

Tegevused	Tähtaeg
Valla soojusmajanduse arengukava ajakohastamine.	2024
Kavastu kortermajade kompaktsema kaugküttesüsteemi taastamise võimaluste	2023

väljaselgitamine.	
Võimaluste leidmine valla autonoomseks ja keskkonnasäästlikuks energiatootmiseks, et vähendada sõltuvust välistest tootjatest (nt valda päikesepargi rajamine, Emajõe kasutamine energiatootmiseks, Luunja kasvuhoonete soojusenergia ärakasutamine).	2030

Alaeesmärk 1.2.3. Luunja valla vee- ja kanalisatsiooniühendus laieneb kõikide selleks sobivate asulateni ning joogivesi on kvaliteetne.

Tegevused	Tähtaeg
Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava uuendamine.	2024/pidev
Reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskirja koostamine.	2023
Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniteenuse ulatuse laiendamine ja kvaliteedi parandamine.	pidev
Hajaasustuse vee- ja kanalisatsiooniprogrammi jätkamine.	pidev
Luunja vallas sademete- ja pinnavee ärajuhtimise olukorra kaardistamine.	2025
Sademe- ja pinnavee kanalisatsioonivõrku sattumise vältimine.	pidev
Kohtkäitlussüsteemide ja nende seisukorra kaardistamine.	2023

Alaeesmärk 1.2.4. Luunja vallas on mitmekesised ja turvalised liikumisvõimalused ning head teede- ja transpordiühendused nii oma asulate vahel kui ka Tartu linnaga.

Tegevused	Tähtaeg
Emajõe veeteede ja väikelaevaliikluse arendamine (planeeringud, uuringud, projekteerimine, rahataotlused).	pidev
Tervikliku valla kõnni- ja kergliiklusteede ning ülekäiguradade võrgustiku väljaarendamine koos valgustusega, et kõik valla olulised kohad oleksid omavahel seotud ning liiklemine turvaline.	Tegevustega alustatud, pidev
Probleemkohtade kaardistamine.	2024
Koostöös elanikega tänavavalgustuse väljaehitamine tiheasustusega piirkondades, kus see puudub või on amortiseerunud (sh tänapäevastele valgustile (LED) ja juhtimistehnoloogiale üleminek).	Pidev
Valla teedel ohtlikes kohtades liikluskorralduse turvaliseks muutmise.	pidev
Teekatte hooldamine, parandamine ja uuendamine vastavalt vajadusele.	pidev
Teehoiu eeskirja või kava loomine.	2023
Kõvakatete rajamine kruusateedele teedega.	Vastavalt vajadustele ja võimalustele, pidev
Parema ühistranspordiühenduse arendamine.	pidev
Ühistranspordi info kättesaadavaks tegemine elanikele valla infokanalite kaudu.	2023

Tegevused	Tähtaeg
Emajõe veeteede ja väikelaevaliikluse arendamine (planeeringud, uuringud, projekteerimine, rahataotlused).	pidev
Tervikliku valla kõnni- ja kergliiklusteede ning ülekäiguradade võrgustiku väljaarendamine koos valgustusega, et kõik valla olulised kohad oleksid omavahel seotud ning liiklemine turvaline.	Tegevustega alustatud, pidev
Paviljonide paigaldamine bussipeatustesse.	pidev
Nõudeveosüsteemi arendamine.	pidev
"Pargi ja reisi" süsteemi arendamine koostöös Tartu linnaga.	pidev
Rattaparklate ja rattaringuluse arendamine valla liikluse sõlmpunktidesse.	pidev
Interaktiivse kaardi loomine rattateedest ja -parklatest.	2025

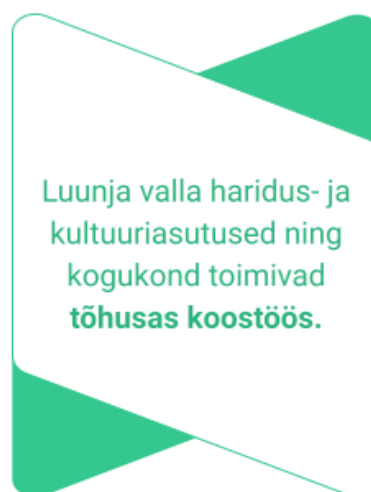
**HARIDUS, KULTUUR,
SPORT JA
NOORSOOTÖÖ**

2. HARIDUS, KULTUUR, SPORT JA NOORSOOTÖÖ

ÜLDEESMÄRK

Luunja valla haridus, kultuur, sport ja noorsootöö aitavad kujundada elanike enesearenguks vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning pakuvad mitmekülgseid võimalusi kogeda ja kaasa lüüa valla elus.

Luunja vald on lastele parim paik kasvamiseks, turvaline ja enesearenguvõimalusi pakkuv kodukoht kõikidele eagruppidele. Luunja valla haridus- ja kultuuriasutuste ühiseks eesmärgiks on sujuv, paindlik ja igale huvigrupile jõukohaseid väljakutseid esitav haridus, mis on lõimitud huvitegevuste, kodanikukasvatuse ja kultuurikogemusega. Kogukonnaga tihedas koostöös otsitakse uusi ideid, mida ellu viia, et tekitada ja hoida Luunja piirkondlikku vaimsust.

Strateegiline eesmärk 2.1.

Luunja vallas on elanikele kättesaadavad tänapäevased õpivõimalused kogu elukaare jooksul.

Sidusa ja kokkuhoidva kogukonna loomine algab juba lasteaiast-koolist, mille tänapäevane, professionaalne ja inspireeriv keskkond toetab inimeste iseseisvust, loovust ja uudishimu ning aitab neil edukalt kaasas käia kiiresti muutuva maailmaga. Laome alus- ja põhihariduses enastjuhtiva õppija ja aktiivse kogukonnaliikme kujunemise vundamendi, mis annab noorele turvatunde ning valmisoleku elukestvaks õppeks.

Mõõdikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal*	>75%	95%
2. Luunjas elavate laste osakaal, kes käivad valla lasteaedades	50	80%
3. Luunjas elavate laste ja noorte osakaal, kes käivad vallas põhikoolis	58%	80%
4. Laste rahulolu oma lasteaia / kooliga (mõõdetakse iga-aastase küsitlusega)	Pole andmeid	80%
5. Haridusasutuste töötajate rahulolu oma tööga (mõõdetakse iga-aastase küsitlusega)	Pole andmeid	90%

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 2.1.1.** Luunja valla haridusasutuste õpikeskkond on tänapäevane, kättesaadav ning ligipääsetav kõikidele õpilastele.
- **Alaeesmärk 2.1.2.** Luunja valla haridustasutuses on väärtustatud kaasaegne õpikäsitus, kus erinevatele eagruppidele on loodud vajadustele vastavad õpivõimalused.
- **Alaeesmärk 2.1.3.** Luunja vallas on toetatud kvalifitseeritud haridustöötajate järelkasv, tugi ja professionaalne areng.

Alaeesmärk 2.1.1. Luunja valla haridusasutuste õpikeskkond on tänapäevane, kättesaadav ning ligipääsetav kõikidele õpilastele.

Tegevused	Tähtaeg
Valla haridusasutuste ruumide renoveerimine ja kaasajastamine: <ul style="list-style-type: none"> ● renoveerimisprotsessi otsuste tegemisse ekspertide kaasamine; ● õpikeskkonna planeerimisel taristu kestlikkusega arvestamine; ● arendavate, tervist edendavate ning liikumist soosivate lahenduste kasutamine; ● haridusasutuste hoonete muutmine energiasäästlikuks (nt päikesepaneelid, paigaldamine, vihmavee taaskasutusvõimalused jm); ● tänapäevase ventilatsioonisüsteemi väljaehitamine; ● valla lasteaedade renoveerimine; ● Luunja keskkooli, sh algklasside osa (kunstide valdkond, HEV osa jne), renoveerimine; ● ligipääsetavuse tagamine liikumiskustega lastele; ● haridusasutuste parkimisprobleemide lahendamine, sh liikluse korrastamine ning jalakäijate ja sõidukite eraldamine Luunja keskuses (vt ka alaeesmärki 1.2.4); ● valla haridusasutuste õuealade muutmine lapse-/noortesõbralikeks ja mitmekesiseid tegevusi võimaldavateks (õpi- ja mänguvõimaluste loomine, õuesõppeklassid).	pidev

Valla haridusasutuste varustamine tänapäevaste tehnoloogiliste vahenditega.	pidev
Kõikidele Luunja lastele koha tagamine alus- ja üldhariduses.	pidev
Haridusasutuste ruumide ristkasutuse võimaldamine (nt kogukondlikeks sündmusteks ja tegevusteks), selleks info jagamine ja kokkulepete tegemine.	pidev

Alaeesmärk 2.1.2. Luunja valla haridusasutustes on väärtustatud kaasaegne õpikäsitlus kus erinevatele eagruppidele on loodud vajadustele vastavad õpivõimalused.

Tegevused	Tähtaeg
Õpilastele sujuva ülemineku tagamine haridusasutuste ja õppeastmete vahel.	pidev
Rakendatakse kaasaegset ja lapsest lähtuvat õpikäsitlust.	pidev
Seotakse formaalne ja mitteformaalne õpe.	pidev
Haridusasutused osalevad üleriigilistes programmides (tervist edendav kool/lasteaed väärtusarendus; kiusamisvaba kool 7 lasteaed jms) ja rahvusvahelistes programmides jt;	pidev
Noorte omaalgatuse toetamine ja nende suunamine omaalgatusprojektide tegemiseks.	pidev
Lapsevanemad on tihedamalt kaasatud haridusellu.	pidev
Haridusasutuses rakendatakse kaasava hariduse printsiipe lähtuvalt riiklikest prioriteetidest.	pidev
Luunja valla haridusasutustes on väärtustatud loodus- ja keskkonnaharidus	pidev
Luunja valla kogukonna akadeemia ellukutsumine. Akadeemia eesmärgiks on pakkuda täiendkoolitusi erinevas vanuses ja erinevatele sihtgruppidele (vanemluskoolitused, hoolekogu liikmete koolitamine, väärivate "ülikool" jpm lähtuvalt kogukonna soovidest ja vajadustest).	2026
Lastehoiuvõimaluste laiendamine.	pidev

Alaeesmärk 2.1.3. Luunja vallas on väärtustatud, on toetatud kvalifitseeritud haridustöötajate- ja noorsootöötajate järelkasv, tugi ja professionaalne areng.

Tegevused	Tähtaeg
Alus- ja üldharidusasutuste õpetajate kvalifikatsioonitaseme hoidmine (täiendkoolitused, paindlikku ümberõpe, koostöö (nt Noored Kooli programm)).	pidev
Noorsootöötajate ja igal õppeastmel töötavate haridustöötajate palgataseme piirkonnas konkurentsivõimelisena hoidmine.	pidev
Luunja valla haridusasutustes uute tehnoloogiate ja õpikäsitluste kasutuselevõtu toetamine.	pidev

Strateegiline eesmärk 2.2.

Luunja valla noored on aktiivne osa kogukonnast, kellel on mitmekesised võimalused arendada oma huvisid ja viia ellu oma ideid.

Kvaliteetne noorsootöö ning põnevad huvitegevused ja huviharidus aitavad noorte andeid leida ja arendada ning olla kaasatud kogukonda. Selleks, et noorest kujuneks aktiivne ühiskonna ja kogukonna liige, on oluline pakkuda neile võimalusi algatada ja osa võtta tegevustest ja kaasa rääkida neid puudutavates otsustes. Noore andeid ja huvisid tuleb tunnustada ja pakkuda neile mitmekülgset tuge arenguks ja väljakutsetega toime tulekuks.

Möödikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Unikaalsete noorte arv noortekeskuses	222	350
2. Noorte rahulolu noorsootööga ja kooli huvitegevusega skaalal 1-5	Selgumisel	4,5

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 2.2.1.** Luunja vallas on kättesaadav eriilmeline huvitegevus, mis võimaldab noortel omaalgatuste kaudu arendada enda oskusi ja teadmisi ning viia ellu oma ideid.
- **Alaeesmärk 2.2.2.** Kõigile Luunja valla noortele on tagatud süsteemne tugi, kus suuremat tähelepanu on pööratud riskirühmas olevate noorte toetamisele ja kaasamisele.
- **Alaeesmärk 2.2.3.** Kvaliteetse noorsootöö tagamiseks Luunja vallas on soodustatud noortevaldkonna töötajate professionaalne areng ja järelkasv.

Alaeesmärk 2.2.1. Luunja vallas on kättesaadav eriilmeline huvitegevus, mis võimaldab noortel omaalgatuste kaudu arendada enda oskusi ja teadmisi ning viia ellu oma ideid.

Tegevused	Tähtaeg
Noorte huvide regulaarne analüüsimine.	pidev
Noorsootöö kättesaadavaks muutmine igas Luunja valla piirkonnas, mh mobiilse noorsootöö arendamine, vajadusel teenuste delegeerimine, olemasolevate hoonete riskasutamise ning noorte omaalgatuse kaudu tegevuste pakkumine.	pidev
Noorte omaalgatuste (sündmuste korraldamine, projektide läbiviimine) soodustamine, noorte kaasamine (sh valla otsustusprotsessidesse), pöörates tähelepanu ka noortele, kes õpivad mujal omavalitsustes.	pidev
Noorte suurem kaasamine valla kogukonda, pakkudes neile vabatahtliku töö võimalusi valla asutustes, sündmuste korraldamisel jne.	pidev
Noorte üldoskuste arendamiseks töötubade korraldamine.	pidev
Mentorite süsteemi rakendamise soodustamine, kus mingis valdkonnas kogenumad noored saavad juhendada teisi noori.	pidev
Huviringide, huvitegevuste ja noortekeskuse sündmuste regulaarne ja järjepidev kajastamine valla lehes, valla sündmuste kalendris ning platvormidel, mis on noorte seas populaarsed.	pidev

Alaeesmärk 2.2.2. Kõigile Luunja valla noortele on tagatud süsteemne tugi, kus suuremat tähelepanu on pööratud riskirühmas olevate noorte toetamisele ja kaasamisele.

Tegevused	Tähtaeg
NEET-noorte kaardistamine Noortegarantii Tugisüsteemi abil ja järjepideva juhtumikorraldusliku toe pakkumine noorte karjääri- ja haridusmaastikule tagasi toomiseks.	pidev
Noortele omavahelise märkamise ja hoolimise olulisuse rõhutamine informeerides neid riskirühma sattumise põhjustest.	pidev
Alaealiste õigusrikkujate ning koolitee katkestanud isikute kaardistamine ja vajaduspõhiste tugimeetmete pakkumine koostöös vallaga.	pidev
Noortega töötavate spetsialistide tugivõrgustiku kokkukutsumine ja arendamine noorte toetamiseks.	2025

Alaeesmärk 2.2.3. Kvaliteetse noorsootöö tagamiseks Luunja vallas on soodustatud noortevaldkonna töötajate professionaalne areng ja järelkasv.

Tegevused	Tähtaeg
Noorsootöös mitmekesiste meetodikate rakendamiseks noortevaldkonna töötajatele täiendkoolituste võimaldamine, noorsootöö mobiilsuse suurendamine, parimate praktikatega tutvustamine, praktikakohtade pakkumine noorsootööd õppivatele inimestele ja oma valla noortele, igakülgse koostöö tegemine valla asutuste ja kolmanda sektoriga. Mitmekesiste noorsootöö meetodikate rakendamine Luunja valla noorsootöös. Selleks on oluline: <ul style="list-style-type: none"> • noortevaldkonna töötajatele täiendkoolituste pakkumine; • noorsootöö mobiilsemaks muutmine; • parimate praktikatega tutvumine ja nende ülevõtmine; • töötubade korraldamine noortele Luunja kogukonna akadeemia all; • praktikakohtade pakkumine noorsootööd õppivatele inimestele ja oma valla noortele koostöös erinevate partneritega. 	pidev
Huviharidusse sobivate oskuste ja teadmistega kogukonna liikmete kaasamine huvitegevuste pakkujate või esinejatena.	pidev
Ülevaate loomine huvitegevuse pakkujate ja seal osalejate kohta (osalejate registreerimine, huvitegevuse külastatavuse arvestamine, iga lapse huvitegevuses osalemise toetamiseks elektroonilise süsteemi kasutuselevõtt.	2023
Tööd alustavatele ja juba töötavatele noortevaldkonna töötajatele tugimeetmete ja motivatsioonipaketi loomine, näiteks tervise- ja spordipaketi pakkumine ning nõustamise võimaldamine (nt <i>coaching</i> , koviisioon, supervisioon, mentorlus, eksperdid).	pidev
Noortevaldkonna töötajatele konkurentsivõimelise töötasu tagamine.	pidev
Luunja valla noortekeskuste ruumide vajaduspõhine renoveerimine.	pidev
Noortele vaba aja veetmise välivõimaluste loomine (pumptrack, skatepark, välijõusaal, puhkealad).	pidev

Strateegiline eesmärk 2.3.

Luunja valla kultuuriasutused, -ühendused ja -sündmused loovad mitmekesise kultuurielu.

Luunja valla asukoht, ajalugu ja siinsed sündmused on kogukonna identiteedi aluseks ja aitavad inimestel tunda end osana piirkonna kultuurist. Koos tänase kogukonna ja tegevustega loome valla lugu aina edasi ja tutvustame seda edasi ka inimestele, kes külastavad valda. Valla kultuuriasutused ja -ühendused innustavad kogukonda omaalgatustele.

Möödikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Elanike rahulolu liikumis- ja spordivõimaluste skaalal 1-5*	3,5	4,5
2. Elanike rahulolu valla kultuurisündmustega skaalal 1-5*	3,5	4,5

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 2.3.1.** Luunja valla kultuurielu on silmapaistev, kogukonda ühendav ja elujõuline ning valla kultuuriasutuste töötajad on väärtustatud.
- **Alaeesmärk 2.3.2.** Luunja valla kultuuritaristu vastab tänapäevastele vajadustele.
- **Alaeesmärk 2.3.3.** Luunja vallas on mitmekesised ja tänapäevased spordi- ja liikumisharrastuse võimalused erinevatele eagruppidele.

Alaeesmärk 2.3.1. Luunja valla kultuurielu on silmapaistev, kogukonda ühendav ja elujõuline ning valla kultuuriasutuste töötajad on väärtustatud.

Tegevused	Tähtaeg
Laulu- ja tantsupeo liikumises osalevate kollektiivide toetamine, kollektiivide omaalgatuste soodustamine.	pidev
Valla raamatukogude toetamine kogukonna lugemisharrastuse eestvedajatena.	pidev
Avalikku kultuuriruumi mõtestatud sisu loomine (näitused, stendid, vaba aja veetmise alad, õueraamatukogu), kaasates kogukondi.	pidev
Lastesõbralikuks vallaks arenemise soodustamine (lapsest lähtuv lähenemine, lastele suunatud päevade tähistamine, Luunja Lapsed Kiidavad tunnustusmärgi loomine, Beebiklubi, lastelaulupeo traditsiooni hoidmine jms).	pidev
Kogukonna sidususe suurendamine (suhtlemisvõimaluste loomine eri eagruppide vahel, külaliikumise võimestamine, töötoad, kogemusvahetus, eakate ja noorte emade klubi, Luunja kogukonnaakadeemia jms).	pidev
Suhtlemisvõimaluste loomine eakatele.	pidev
Maakondliku tähtsusega ülevallaliste suursündmuste korraldamine (mõisapäevad, lastelaulupidu, K.E. Söödi auhind, Visnapuu kirjandusauhind, rahvusvahelised ratsutamisvõistlused, sündmused jt sündmused).	pidev
Rahvusvahelise ja maakondliku tähtsusega kultuuri- ja turismivõrgustike töös osalemine (Peipsi Toidu Tänav, Sibulatee, järvefestival, Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 jt).	pidev

Alaeesmärk 2.3.2. Luunja valla kultuuritaristu vastab tänapäevastele vajadustele.

Tegevused	Tähtaeg
Luunja valla ajalugu ja väljapaistvaid ajaloolisi isikuid väärtustava ning kodulugu tutvustava ekspositsiooni rajamine ja selle pidev ajakohastamine.	2023/pidev
Kultuuri- ja vabaajakeskuse terviklik renoveerimine.	2026
Luunja valla raamatukogude võrgu terviklik tänapäevastamine.	pidev
Lohkva raamatukogu ruumiprobleemide lahendamine.	2024
Sepikoja renoveerimine sadamakojaks ning sidumine vahegalerii ja kultuurimajaga.	2024
Innovatiivsete ja tänapäevaste viiside leidmine kultuuri, ajaloo, loodusväärtuste ja pärimuse esitlemiseks, tutvustamiseks ja edasiandmiseks.	pidev
Avalikus ruumis kultuurimaamärkide kaardistamine ning nende põhjal kultuuritee loomine.	2024

Alaeesmärk 2.3.3. Luunja vallas on mitmekesised ja tänapäevased spordi- ja liikumisharrastuse võimalused erinevatele eagruppidele.

Tegevused	Tähtaeg
Spordiklubide tekkimise ja tegutsemise ning Luunja valla esindamise soodustamine võistlustel ja sündmustel.	pidev
Spordi- ja liikumisharjumust soosivate avalike rajatiste (matkarajad, madalseiklusrajad, väljõusaalid, ranna- ja jäähall) rajamine.	pidev
Uute sportimisvõimaluste loomine (talisport, veesport, skatepark, discgolf, ratsutamine jt)	pidev
Olemasolevate spordipaikade, rajatiste ja matkaradade korrastamine ja infotahvlitega varustamine, et anda infot liikumise kasulikkuse kohta ja motiveerida inimesi liikuma.	2024
Ülevallaliste spordisündmuste traditsioonide hoidmine (Jüriöö Jooks, Luunja Kapp, Luunja Karikas, sõudeergomeetri võistlus, Luunja triatlon) ja uute loomine.	pidev
Jalgrattakasutuse populariseerimine valla liikluses, mis suurendab vallaelanike liikumisharjumusi ja parandab tervist.	pidev

Strateegiline eesmärk 2.4.

Luunja valla haridus- ja kultuuriasutused ning kogukond toimivad tõhusas koostöös.

Luunja valla haridus- ja kultuuriasutused tegutsevad oma kogukonna heaks, toimivad ühtse ja sidusa süsteemina ning ühiseid eesmärke ja väärtusi oluliseks pidades. Seeläbi suureneb kogukonna sidusus ja algatusvõime.

Möödikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Haridus-, kultuuriasutuste ja kogukonna hinnang koostööle	Selgumisel	Hea

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 2.4.1.** Haridus- ja kultuuriasutustel on välja töötatud ühtne asjaajamiskord ning asutustesisene hindamissüsteem.
- **Alaeesmärk 2.4.2.** Luunja valla haridus- ja kultuuriasutused toimivad tõhusas koostöös kohaliku kogukonna ja ettevõtjatega.

Alaeesmärk 2.4.1. Haridus- ja kultuuriasutustel on välja töötatud ühtne asjaajamiskord ning asutustesisene hindamissüsteem.

Tegevused	Tähtaeg
Haridus- ja kultuuriasutuste ühtse asjaajamiskorra väljatöötamine, ühtse isikuandmete kaitse süsteemi rakendamine ning vallaüleste andmebaaside ja haldussüsteemide kasutuselevõtmine (näiteks Delta, ARNO, SPOKU, Telema vms).	2024
Asutustes regulaarsete eneseanalüüsi võimaluste ja riiklike tõenduspõhiste hindamismudelite rakendamine (nt õpetajate hindamismudel 360, juhtide hindamismudel 360; asutuste sisehindamised, rahulolu-uuring või küsitlus, iga kolme aasta tagant riiklik rahuloluküsitlus jms).	pidev
Haridus- ja kultuurivaldkonna teenusepakujate kaardistamine; kesksete hangete läbiviimine, kui see on otstarbekas.	pidev

Alaeesmärk 2.4.2. Luunja valla haridus- ja kultuuriasutused toimivad tõhusas koostöös kohaliku kogukonna ja ettevõtjatega.

Tegevused	Tähtaeg
Luunja valla traditsioonide hoidmine ja kujundamine raamatukogu, kooli, lasteaedade ja noorsootöö ühistegevuste ja -sündmuste kaudu.	pidev
Kultuuri- ja haridusasutuste esindajate koostöökogu tegevuse edendamine valla kultuuri- ja hariduseesmärkide planeerimisel.	pidev
Võrgustumine ja koostöö maakondlikul ja riiklikul tasandil ning kaugemal asuvate partneritega.	pidev

<ul style="list-style-type: none"> • aasta jooksul Eesti või laiemal tasandi projektis osalemine; • maakondlike projektide algatamine; • maakondlikutes võrgustikes osalemine. 	
Asutustes ja asutusteülesest süsteemselt ühiskoolituste planeerimine ja läbiviimine (sh arenguseminarid, koostööpäevad, meeskonnakoolitused, kogemuste jagamise õpingid, töövarjupäevad).	pidev
Haridus- ja kultuuriasutuste ülevallalise ühiselt kokku lepitud teema-aasta läbiviimine.	pidev
Asutuste aastaplaanide omavaheline kooskõlastamine (nt vältimaks sündmuste ajalist kattuvust).	pidev
Regulaarse koostöö tegemine Luunja valla ettevõtjatega ja kolmanda sektoriga (näiteks ettevõtlusõppe korraldamisel, noorte ettevõtlusalaste omaalgatuste soosimisel).	pidev
Kultuuri ja haridusasutuste tegevuse avalikustamine läbi erinevate kanalite (valla veebilehel, valla infolehes, kooli ja lasteaia kodulehel jne).	pidev

SOTSIAALNE HEAOLU

3. SOTSIAALNE HEAOLU

ÜLDEESMÄRK

Luunja valla elanikele on tagatud kõik vajalikud sotsiaal- ja tervise teenused ning elanikud võivad tunda end turvaliselt.

Sotsiaalne heaolu koosneb kahest osast. Esiteks on oluline, et kõigil elanikel oleks ligipääs vajalikele ja kvaliteetsetele tervise- ja sotsiaalteenustele. Need teenussüsteemid peaksid aga tegelema mitte ainult juba tekkinud murede lahendamise või leevendamise, vaid ka nende tekke ennetamisega. Erilist tähelepanu tuleb siinpuhul pöörata lastele ning tagada, et nad tunneksid end toetatuna oma täiskasvanuks saamise teel. Teiseks ei saa olla heaolu ilma teadmisseta, mida riski- ja kriisiolukordades teha, ning kindlusest, et igal Luunja inimesel on olemata oma eest, asupaigast või erivajadusest vallas turvaline olla ning et vald on valmis häda korral teda aitama. Kindel tugi ja turvatunne – need on sotsiaalse heaolu vundamendiks.

Strateegiline eesmärk 3.1.

Luunja valla sotsiaal- ja tervishoiuteenused on kättesaadavad ja vastavad elanike vajadustele.

Igal inimesel võib tekkida elus perioode, mil ta vajab abi kas tervise- või muude murede lahendamisel. Luunja valla prioriteediks on, et kõikide sihtgruppide esmatasandi vajadused oleksid kaetud. Olulisel kohal on ennetustöö ja paindlik lähenemine, et kohandada tegevusi elanike muutuvatele vajadustele.

Möödikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Iseseisvat toimetulekut toetavate hoolekandeteenuste pakkumine (1000 inimese kohta)*	<20	60

Valla elanike rahulolu sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kättesaadavusega skaalal 1-5	Selgumisel	4,5
---	------------	-----

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 3.1.1.** Kõik esmatasandi tervise- ja sotsiaalteenused on valla elanikele kättesaadavad.
- **Alaeesmärk 3.1.2.** Luunja vallas toimib järjepidev ja tõenduspõhine ennetustöö.
- **Alaeesmärk 3.1.3.** Luunja laste õiguste kaitse ja perede heaolu on tagatud.

Alaeesmärk 3.1.1. Kõik esmatasandi tervise- ja sotsiaalteenused on valla elanikele kättesaadavad.

Tegevused	Tähtaeg
Sotsiaal- ja tervise teenuste vajaduste kaardistamine ja analüüsimine ning ühtse sotsiaalteenuste süsteemi kujundamine. Vajadusel uute teenuste loomine ja arendamine (sotsiaalkorterid, eakate päevakeskus koos vaba aja veetmise võimalustega; eakate päevaholdusteenus või hooldekodu; koduhoidusteenus; isikliku abistaja teenus; tervise teenused (massaaž, füsioteraapia, taastusravi) ning tugiisikute võrgustik (sh nende koolitamine jne).	pidev
Sotsiaalmaja loomine.	2029
Sotsiaal- ja munitsipaalkorterite järjepidev remontimine ja renoveerimine.	pidev
Perearstiteenuse kättesaadavuse tagamine valla elanikele.	pidev
Sotsiaaltranspordi arendamine.	pidev
Teenuste korraldamine koostöös teiste omavalitsustega (nt jagatud spetsialistid). Koostöö soodustamine teenuse paremaks pakkumiseks	pidev

Alaeesmärk 3.1.2. Luunja vallas toimib järjepidev ja tõenduspõhine ennetustöö.

Tegevused	Tähtaeg
Elustamismasinade soetamine ja paigutamine Luunja suurematesse avalikus kasutuses olevatesse hoonetesse.	2023
Luunja valla tervisenõukogu käivitamine. <ul style="list-style-type: none"> • Luunja valla elanikkonna tervisesituatsiooni analüüsimine; • tervist edendavate arendustegevuste läbiviimine (sh riiklike tervisstrateegiate ja -programmide elluviimine); • tervisedendusliku võrgustiku väljakujundamine ja partnerluse arendamine erinevate sektorite ja institutsioonide vahel; • elanikkonna tervisealase teadlikkuse ja oskuste tõstmine; • tervisealase teabe levitamine eesmärgiga väärtustada tervist ning tõsta sotsiaalset vastutust tervise eest. 	2023
Valla terviseprofili loomine ning tervist edendavate sekkumiste väljatöötamine lähtuvalt terviseprofiilist.	2024
Ülevallaliste tervisepäevade korraldamine koostöös valla kultuuri-, haridus- ja noorsootööstustega.	pidev

Luunja koolis esmaabiõppe pakkumise korraldamine.	pidev
Koostöö- ja ennetusvõrgustike arendamine (omastehooldajatele, tugiteenuste pakkujatele, lastekaitsjatele, noortega tegelevatele spetsialistidele jne). Konkreetselt noortega töötavate spetsialistide tugivõrgustiku kokkukutsumist on kirjeldatud arengukava alaeesmärgis 2.2.2.	pidev
Eakate toetussüsteemi (teenused, huviringid, suhtluse soodustamine, eakate nõukogu jne) väljatöötamine ja nende kaasamine otsustusprotsessi.	pidev
Sotsiaaltöötajate spetsialiseerumise korraldamine lähtuvalt abivajaduse profiilist.	pidev
Tugitegevust vajavate isikute kaardistamine. Neile vajalike tugimeetmete kaardistamine ning süsteemi loomine.	pidev

Alaeesmärk 3.1.3. Luunja laste õiguste kaitse ja perede heaolu on tagatud.

Tegevused	Tähtaeg
Koostöövõrgustikes ja projektides osalemine ennetamaks laste ja noorte riskikäitumist.	pidev
Laste- ja peredele mõeldud teenuste pidev pakkumine ja arendamine (perede tugiisik, perenõustamisteenus, riiklikes hoolekandeprojektides osalemine jne).	pidev
Koostöö arendamine teiste omavalitsustega (logopeedid, koolipsühholoogid, eripedagoogid, pereterapeutid jne).	pidev
Riiklike toetusmeetmete kasutamine laste ja noorte tervisliku ning turvalise arengu soodustamiseks.	pidev
Asendus- ja järelhooldusel olevatele lastele ning noortele heaoluks vajalike teenuste ja paindlike lahenduste pakkumine.	pidev
Tõhustatud toe pakkumine puudega laste peredele.	pidev
Laste sotsiaalsete oskuste arendamine soosimaks iseseisvat toimetulekut (koolikiusamine, internetiohutus, laste omavahelised suhted jne).	pidev

Strateegiline eesmärk 3.2.

Luunja vald on turvaline elukeskkond ning valmis kriisidega toime tulema.

Õnnetus ei hüüa tülles. Maailm võib tundmatuseni muutuda üleöö ning kindlustunne, mis näib täna enesestmõistetavana, võib homme tunda naiivsena. Sellised fundamentaalsed muutused pole alati ennetatavad. Samas on alati võimalik ja ka vajalik, lootes küll parimat, mõelda viisidele, kuidas ohud võivad realiseeruda, ning valmistuda halvimal juhul. Puudutagu see igapäevaelu või erakordseid sündmusi, teeb Luunja vald kõik endast oleneva, et tagada oma elanike turvalisus.

Mõõdikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Evakuatsioonikohtade ulatus (elanike osakaal)*	≥6%	≥10%
2. Korduvate politsei abivajaduse teadete osakaal*	>30%	<10%
3. Kriisijuhtimisstruktuuri kuuluvate inimeste osakaal, kes on läbinud kriisireguleerimisalase koolituse*	0%	≥80%

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 3.2.1.** Luunja vald on turvaline elukeskkond.
- **Alaeesmärk 3.2.2.** Luunja vald on valmis kriisidega toime tulema.

Alaeesmärk 3.2.1. Luunja vald on turvaline elukeskkond.

Tegevused	Tähtaeg
Lahtise tule tegemist ja prügipõletamist ennetavate teavitustöö ning tuleohutusprojektide (kaas)rahastamine.	pidev
Turvakaamerate paigaldamine analüüsi baasil turvalisuse tõstmiseks.	pidev
Omaavalitsuse suutlikkuse arendamine, et lahendada väiksemaid korrarikumisi (kogukonnakesksed lahendused).	pidev
Ennetuslike hariduslike tegevuste korraldamine (koolitused, õppused jms).	pidev
Haridusasutustes vägivalda ennetamise tegevuste elluviimine.	pidev
Naabrivalve tegevuse ja teiste kogukondlike algatuste toetamine, et kaitsta inimeste vara ning muuta nende kodu ja naabruskonna turvalisemaks.	pidev
Valla avalike supluskohtade turvanõuetega vastavusse viimine.	pidev
Vallas ujumisõpetuse ja päästekoolituste pakkumine kooliõpilastele ja kõigile huvilistele.	pidev/alates 2023

Alaeesmärk 3.2.2. Luunja vald on valmis kriisidega toime tulema.

Tegevused	Tähtaeg
Kriisijuhtimise struktuuri arendamine.	2023
Hädaolukorra lahendamise plaani koostamine.	2023
Kriisiabisüsteemi kasutuselevõtmine ja kriisiga toimetuleku juhiste levitamine (nt OLE VALMIS ² rakendus või muu taoline info).	pidev
Asutuste ja vabaühenduste suutlikkuse suurendamine kaasamaks vabatahtlikke kriisiolukorra lahendamise rollidesse.	pidev
Avalikus ruumis kohtade loomine ja märgistamine, kuhu ohuolukorras varjuda.	2023
Regulaarselt valla kriisireguleerimise õppuse korraldamine.	pidev

² [OLE VALMIS rakendus](#), Naiskodukaitsjad.

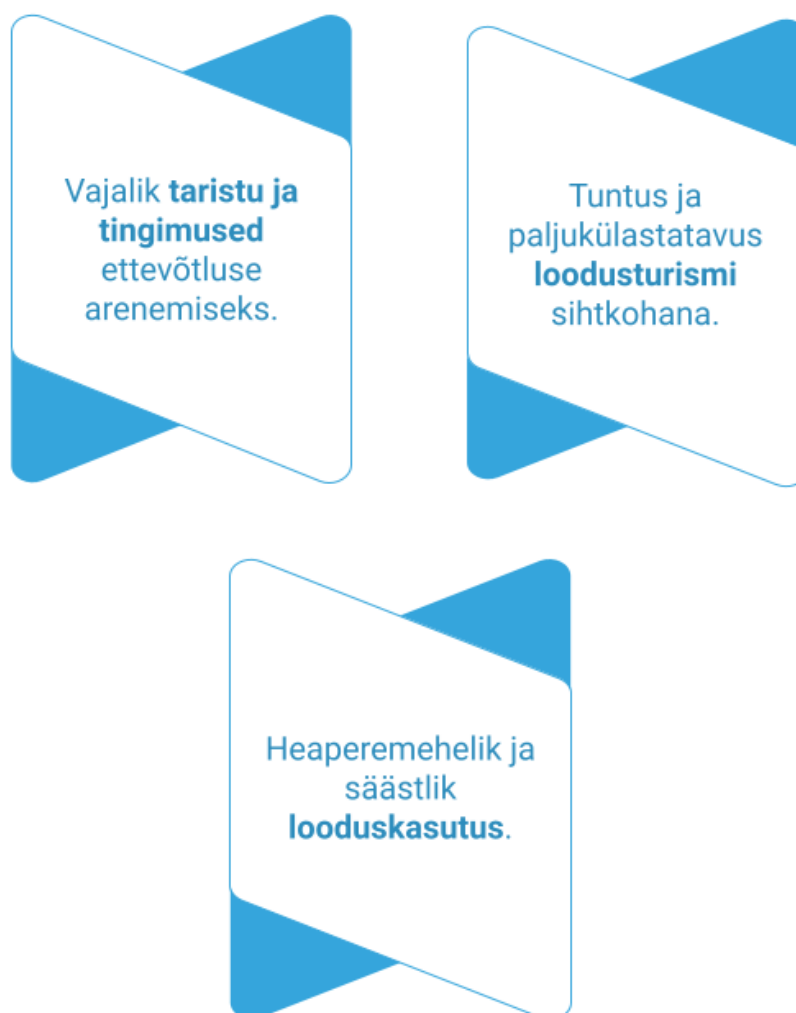
ETTEVÕTLUS, TURISM JA LOODUSHOID

4. ETTEVÕTLUS, TURISM JA LOODUSHOID

ÜLDEESMÄRK

Luunja majandus toimib sümbioosis loodusega, kasutades seda kohaliku ettevõtluse ja turismi arendamisel säästlikult ja heaperemehelikult.

Luunja on roheline Emajõe-äärne vald, kus tahavad tegutseda ettevõtted paljudest eri valdkondadest ja mida soovivad väisata külastajad üle Eesti. Luunja tervitab neid kõiki, aga ühel tingimusel: see panus, mille nad annavad Luunja majanduse arengusse, ei tohi tulla selle looduskeskkonna arvelt. Luunja loodusvarad on avatud kõigile, ent neid peab kasutama hoolsalt ja vastutustundlikult ning kõik, mis sellest on võetud, tuleb ka tagasi anda. Ettevõtlus ja turism peavad loodusele olema tugi, mitte koorem.

Strateegiline eesmärk 4.1.

Luunjas on loodud vajalik taristu ja tingimused ettevõtluse arenemiseks.

Turumajanduses vastutavad majanduse arengu eest eelkõige ettevõtted ning kohalik omavalitsus tagab, et selle viljadest saaksid osa võimalikult paljud. Samas saavad mõlemad teineteist toetada: vald, aidates luua võrgustikke ettevõtjate ja tarbijate vahel, pakkudes nõu ettevõtete arendamisel ning rajades vajalikku taristut ettevõtete tekkeks ja arenguks; ettevõtted aga pakkudes valla arengu planeerimisel vallavalitsusele oma vaadet ja ideid.

Möödikud	Algase 2021	Sihtase 2035
1. Vallas tegutsevate ettevõtete arv	491	~+10%
2. Kohalikus ettevõtlusvõrgustikus osalejate arv	Ei ole veel	50
3. Ettevõtjate rahulolu valla teenustega skaalal 1-10	Selgumisel	9
4. Projekteerimistingimuste ning ehitus- ja kasutuslubade väljastamise tähtaegsus*	<75%	95%

Alaesmärk strateegilise eesmärgi elluviimiseks

Alaesmärk 4.1.1. Valla ettevõtjad käivad teineteise ja tarbijaga tihedalt läbi ning neil on tegutsemiseks olemas vajalik info, tugi ja taristu.

Tegevused	Tähtaeg
Kohalike valdkondlike ettevõtete võrgustike loomine ja arendamine. Erinevate toetavate tegevuste (nt ettevõtjate kohvihommiku) elluviimine võrgustiku jaoks.	pidev
Valla ettevõtjate tunnustamine.	pidev
Luunja OTT-i arendamine.	pidev
Ettevõtluskeskkonna ühisplatvormi loomine ehk arukate külade programmi raames platvormi ja telefonirakenduse loomine, mille kaudu ettevõtjad saaksid paremini kokku puutuda valla teiste osapooltega.	2024
Ettevõtjate kaasamine valla strateegilisse planeerimisse.	pidev
Tehnopargi rajamiseks vajalike võimaluste loomine.	pidev
Valda väikeettevõtluse inkubatsioonikeskuse rajamine (nt alevikku).	2030
Kaugtöökohtade rajamise soodustamine (sh ühiskontorid, vastav taristu).	pidev
Internetivõrgu laiendamise, kiire interneti viimase miili väljaehitamise toetamine.	pidev
Ettevõtete kaasamine hariduse, kultuuri ja noorsootöö tegevustesse.	pidev

Strateegiline eesmärk 4.2.

Luunja on atraktiivne vald, mida tuntakse selle Emajõe-läheduse, loodusturismi ning vaba aja veetmise võimaluste poolest.

Et Luunja vald muutuks iga Eesti inimese jaoks enesestmõistetavaks külastussihtpunktiks, on vaja kaht asja. Esiteks on tarvis luua ja korrastada vaatamisväärsusi ja pakkuda tegevusi, millest inimesed sooviksid osa saada. Teiseks on vaja tagada, et Luunja oleks tuntud ning selle kuvand ligitõmbav. Mõlemad vajavad läbimõeldud ja järjepidevat tegevust, ent see on seda väärt.

Mõõdikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Ettevõtjate hinnang valla külastatavusele skaalal 1-10	Selgumisel	8,5
2. Avalike külastusobjektide arv	15	20

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 4.2.1.** Luunja pakub külastajatele oma vaatamisväärsustega eripäraseid kultuuri- ja loodusturismi elamusi.
- **Alaeesmärk 4.2.2.** Luunja valla avalik kuvand ja turismindussektor on läbi mõeldud ja turundatud.

Alaeesmärk 4.2.1. Luunja pakub külastajatele oma vaatamisväärsustega eripäraseid kultuuri-, loodus- ja terviseturismi elamusi.

Tegevused	Tähtaeg
Majutus- ja toitlustusvõimaluste tekke soodustamine.	pidev
Emajõeäärsete tõmbekeskuste arendamine.	pidev
Kabina järve puhkeala rajamine.	2026
Matkaradade rajamine ja laiendamine loodusturismi edendamiseks.	pidev
Ülevallaliste suursündmuste korraldamine (jõepäevad, kalapidu jpm).	pidev
Linnuvaatlustorni ehitamine.	2026
Veeturismi arendamine (nt kajakimatkad, veetramm jne).	pidev
Kalapüügiks sobivate jõeäärsete alade korrastamine.	pidev
Luunja Jõesadama ja puhkeala arendamine ja majandamine.	pidev
Kavastu parve arendamine atraktiivseks turismiobjektiks (koostöös Kastrega).	2024
Emajõe-Suursoo keskuse arendamine loodushariduskeskuseks.	2023

Mõisaagsetele viinaköögile ja aednikumajale sobiva rakenduse leidmine.	2025
--	------

Alaeesmärk 4.2.2. Luunja valla avalik kuvand ja turismindussektor on läbi mõeldud ja turundatud.

Tegevused	Tähtaeg
Valla turismi- ja turundusplaani koostamine.	2023
Valla omanäolise ja eristuva brändi väljatöötamine, juurutamine ja kinnistamine.	2023
Valla kogukonda ja ettevõtjaid tutvustavate sündmuste korraldamine (nt laadad ja piirkondlikud traditsioonilised sündmused).	pidev
Osalemine piirkondlikes turismialastes võrgustikes (sh Peipsimaa Turism, Emajõe võrgustik, Tartu 2024 jne).	pidev
Luunja maamärkide, ettevõtete ja sihtkohtade kaardirakendustesse märkimise korraldamine (nt ligipääs Google Mapsi, Waze'i vms kaudu).	2025
Uute turismiteenuste ja -toodete väljatöötamisele kaasaaitamine (kavandamine, tugi jne).	pidev
Giiditeenuste väljaarendamine.	2023

Strateegiline eesmärk 4.3.

Luunja vald hoolitseb looduskeskkonna eest heaperemehelikult ja kasutab seda säästlikult.

Luunja vald ei oleks sama ilma Emajõe, oma metsade, rabade, elurikkuse ja loodusläheduseta. Rohelus on lahutamatu osa Luunja identiteedist mitte ainult sõnades, vaid ka tegudes, mistõttu käivad nii valla elanikud, ettevõtted kui ka külastajad loodusega ümber hoole ja austusega, võttes sellelt ainult seda, mis on vajalik, ning andes sellele samaväärselt tagasi. Kes väärtustab Luunja valda, see väärtustab ka selle loodust.

Möödikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
<ol style="list-style-type: none"> Luunja väliujula vee kvaliteedi vastavus nõuetele Looduskeskkonna elurikkus vallas Rohemeetri³ baasil 	vastab vaadeldav süsteemis	vastab näitajad ei halvene

Alaeesmärk strateegilise eesmärgi elluviimiseks

Alaeesmärk 4.3.1. Luunja valla **elanikud** ja **külastajad** hoiavad valla looduskeskkonda kauni ja rikkumatusena ning kasutavad valla loodusressursse säästlikult ja heaperemehelikult.

³ Rohemeeter.ee

Tegevused	Tähtaeg
Parema järelevalve tagamine, et loodust kasutataks heaperemehelikult (nt puhkealade juurde heakorda soosivate siltide paigaldamine).	pidev
Ettepanekut tegemine riiklikele ametkondadele keskkonnahoidlike kalapüügireeglite ülevaatamiseks ja kaasajastamiseks (nt traalimispiirangute kehtestamine).	pidev
Avalike sündmuste keskkonnahoidlike korraldamisnõuete kehtestamine (sh korduvkasutatavate nõude kasutamine jne).	2024
Rohemärgiste (nt Green Key) taotlemise soodustamine Luunja valla ettevõtete ja turismisektoris (nt Emajõe-Suursoo Keskuse, aga ka erategijate puhul).	pidev
Kõrgendatud avaliku huvide (KAH) alade raiemahtude piiramine.	pidev

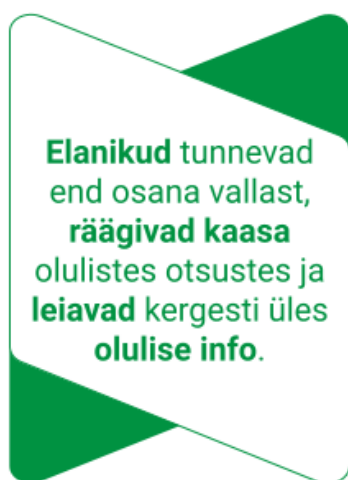
AVATUD JA KAASAV VALITSEMINE

5. AVATUD JA KAASAV VALITSEMINE

ÜLDEESMÄRK

Luunja vald ja selle juhtimine toimivad tõhusalt, läbipaistvalt ja valla elanikke kaasates.

Aastaks 2035 tahame, et rohkemad valla elanikud tunneksid end Luunja valla osana – ka need, kes täna seda ei teadvusta. On oluline, et valla juhtimine oleks piisavalt selge ja oma toimeviisilt kiire, mõistlik ning hästi kommuniqueeritud. On oluline, et valla elanikud saaksid kaasa rääkida neile olulistes teemades.

Strateegiline eesmärk 5.1.

Luunja valla elanikud tunnevad end osana vallast, nad räägivad kaasa olulistes otsustes ja leiavad kergesti üles olulise info.

Selge kommunikatsioon ja info arusaadav esitamine on tänases inforuumis väga oluline. Selle kaudu jõuab elanikeni ühest küljest oluline info ja teisest elanike ootused tagasi vallani. Elanike kaasamine ja nende arvamuse küsimine on normaalne osa tänapäevasest valla juhtimisest ning ka Luunja valla eesmärk on seda aina paremini teha.

Möödikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Rahulolu valla kodulehga (fookusgrupi hinnang skaalal 1-10)	Selgumisel ~3	8,5 ≥4
2. Rahulolu kaasamistegevustega skaalal 1-5*	Selgumisel ~3	2 kohale ≥6
3. Tunnustamisele nomineerimise aktiivsus		
4. Volikokku kandideerimise aktiivsus (kandidaati kohale)*		

Alaeesmärgid strateegilise eesmärgi elluviimiseks

- **Alaeesmärk 5.1.1.** Elanikud on aktiivne osa vallast.
- **Alaeesmärk 5.1.2.** Valla kommunikatsioon on läbimõeldud ja info kergesti ligipääsetav.
- **Alaeesmärk 5.1.3.** Vallas on ühtne tunnustamise kord valla elanike panuse märkamiseks.

Alaeesmärk 5.1.1. Elanikud on aktiivne osa vallast.

Tegevused	Tähtaeg
Luunja vallas elavate inimeste teavitamine ja selgitustöö tegemine sissekirjutamise olulisusest, suurendamaks ühest küljest valla vahendeid pakkuda avalikke teenuseid ja teisest küljest elanike võimalust otsustes kaasa rääkida.	pidev
Külavanemate institutsiooni arendamine ja toetamine, kaasamaks paremini erinevaid valla piirkondi ja külasid. Asustusüksuste vanemate statuudi kehtestamine ja uue korra loomine.	pidev
Külaliikumiste, mittetulundussektori ja kohaliku omaalgatuste kaasamine valla olulistesse otsustesse.	pidev
Vabaühenduste läbipaistev rahaline toetamine.	pidev
Valla elanike kaasamine avalikesse aruteludesse ja strateegiliste plaanide koostamisse, nt: <ul style="list-style-type: none"> • avalikud arutelud suuremate arendusprojektide osas; • küsitlused valla elanike ootuste osas; • valdkonnapõhine kaasamine valla arendustegevustesse (nt haridus, sotsiaalhoolekanne jne). 	pidev
Noorte kaasamine valla tegevustesse ja plaanide koostamisse, nt noori puudutavates teemades (nt haridus, noorsootöö, avaliku ruumi planeerimine jms) ning valla üldiste plaanide ja tegevuste koostamises (mh suuremad arendusprojektid jne).	pidev
E-lahenduste ⁴ loomine valla kodanike kaasamiseks, info levitamiseks ja probleemidest teavitamiseks (mh nt kogukonnamooduli loomine).	pidev
Kaasava eelarve iga-aastane rakendamine.	pidev

Alaeesmärk 5.1.2. Valla kommunikatsioon on läbimõeldud ja info kergesti ligipääsetav.

Tegevused	Tähtaeg
Valla ühtse brändi ja visuaalse kuvandi läbimõtlemine koos vajalike elementidega nii digitaalse kui füüsilise ruumi jaoks (nt värvid, kirjatüübid, füüsilised sildid, bussipeatused jne) (vt ka alaeesmärki 4.2.2).	2023
Tervikliku kommunikatsiooniplaani koostamine valla eripära, oluliste otsuste ja tegevuste kommunikeerimiseks nii valla elanikele kui külastajatele (vt ka alaeesmärki 3.2.2).	pidev
Kodulehelt info kättesaadavuse analüüs ja parendustegevused, et koduleht oleks võimalikult selge, hästi kasutatav ja funktsionaalne valla elanikele.	2023/pidev
Valla elanikega suhtluse arendamine, mh: <ul style="list-style-type: none"> • elanike ja ametnike vahelise suhtlemise kiirus ja sujuvus; • info levitamise head praktikad; • infokirjade ja kanalite süsteemi selguse edasiarendamine. 	pidev

⁴ Nt rakendused nagu [Elvas](#) või [Hiiumaal](#)

Alaeesmärk 5.1.3. Vallas on ühtne tunnustamise kord valla elanike panuse märkamiseks.

Tegevused	Tähtaeg
Luunja vallas jagatavate preemiate süsteemi väljatöötamine, mh nt: <ul style="list-style-type: none"> • stipendiumid; • meened; • tänusündmused; • elutööpreemiad jms. 	2023
Koostööpartneritena tegutsevate ettevõtete, kogukonnaliikmete ja kogukonna gruppide tunnustamine.	pidev

Strateegiline eesmärk 5.2.

Luunja vallavalitsus toimib tõhusa ja tänapäevase organisatsioonina.

Tõhus töökorraldus ja sujuv sisekommunikatsioon panustavad süsteemselt sellesse, et tagada hea avalike teenuste pakkumine valla elanikele. Mida läbimõeldum on vallavalitsuse korraldus, seda enam saab see kaasa aidata valla elanike heaolule.

Mõõdikud	Algtase 2022	Sihttase 2035
1. Elanike rahulolu valla juhtimisega skaalal 1-5*	~3,5	≥4
2. Vallavalitsuse töötajate rahulolu organisatsiooni toimivusega skaalal 1-5	Selgumisel	≥4,5

Alaeesmärk strateegilise eesmärgi elluviimiseks

Alaeesmärk 5.2.1. Vallavalitsuse tegevused on osakondadeüleselt hästi koordineeritud ja vallavalitsus kui organisatsioon toimib tõhusalt.

Tegevused	Tähtaeg
Vallavalitsuse sisekontrolli rakendamine.	2024
Vallavalitsusesisese koostöö sujuvamaks muutmiseks sisekommunikatsiooni kanalite edasiarendamine (nt kiiremad kanalid, ühised "vestlused", kalendrikasutus jne).	pidev
Vallavalitsuse töötajate (sh allaasutuste töötajate) motivatsiooni kasvatamiseks sobivate motivatsiooni- ja arenguvõimaluste süsteemi edasiarendamine, nt <ul style="list-style-type: none"> • täiendkoolitused; • tulemusjuhtimise meetodid (sh kovisioonid, <i>coaching</i> jmt) • tervisespordi võimalused ja paketid • ühistegevused jms. 	pidev
Vallamaja ruumikasutuse optimeerimine ja vastavuse tagamine töötajate vajadustega.	pidev

Arengukava aitas luua:

DD StratLab

Teaduse ja Kultuuri SA Domus Dorpatensis

Registrikood 90007342

Raekoja plats 1 / Ülikooli 7, Tartu 51003

Illustratsioonid: Luunja vald